

رابطه هوش اجتماعی با ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی دانش آموز در سند تحول بنیادین

سمیه اربابی مقدم ده ارباب^۱، مریم پیری زیرکوهی^۲، فرنگیز اسفندیار^۳، سارا ملاشاهی^۴

^۱کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد واحد بین المللی چابهار

^۲کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه ملی زابل

^۳کارشناسی باستان شناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

^۴کارشناسی مهندسی تولید و ژنتیک گیاهی، دانشگاه بیرجند

چکیده

مهمترین هدف مبرهن در همه مکاتب تربیتی این است که افرادی تربیت نمایند که در جامعه بهترین، رفتارها و کردارهایش را بروز دهد، تعلیم و تربیت هدفی جز تولید انسان در بعد اجتماعی نیست، بنابراین فصل جدایی انسانها از حیوانات چیزی جز رعایت قوانین و باید ها در زندگی اجتماعی را نمی توان تصور کرد. در این پژوهش که با روش کتابخانه ای اجرا شده است به بررسی تأثیر هوش اجتماعی در ساحت اجتماعی سند تحول بنیادین پرداخته ایم که نتایج حاصله نشان داد رابطه و تعاریف مشترک و اهداف برابری فی مابین هوش اجتماعی از منظر روانشناسان با ساحت اجتماعی سند تحول بنیادین وجود دارد و تأثیر و ارتباط دو سویه در این بررسی به وضوح مشاهده می شود و تولید شهروند اجتماعی یکی از مهمترین دغدغه های تعلیم و تربیت کشورمان است.

واژه های کلیدی: هوش اجتماعی، سند تحول بنیادین، تعلیم و تربیت، دانش آموز

مقدمه:

سند تحول بنیادین در آذرماه سال ۱۳۹۰ در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید. این سند در ۸ فصل تنظیم شده است.

قبل از مقدمه سند سخنانی از امام خمینی بنیانگذار انقلاب اسلامی، به نقل از صحیفه ی ایشان نقل شده است که در آن به کلیه مسوولین و تمامی دست اندرکاران نظام جمهوری اسلامی ایران سفارش شده است که به هر شکل ممکن وسایل و موجبات ارتقای اخلاقی، اعتقادی، علمی و هنری جوانان را فراهم سازند و نسل جوان را تا مرز رسیدن به بهترین ارزش ها و نوآوری ها همراهی نمایند و روح استقلال و خودکفایی را در آنان زنده نگاه دارند. سپس سخنان رهبر معظم انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای آورده شده است. آنچه که در سخنان ایشان بسیار چشمگیر و برجسته است دغدغه ی ایشان نسبت به امر تحول در آموزش و پرورش است. ایشان به دو نکته اشاره دارند، نکته ی اول آن که از دیدگاه ایشان آموزش و پرورش شدیداً نیازمند یک تحول اساسی است و نکته ی دوم آن است که به نظر ایشان بهترین افراد و برجسته ترین متفکرین و نخبگان کشور در زمینه های مختلف علمی، فرهنگی و ... باید طرح مزینی را برای آموزش و پرورش تدوین سازند؛ چراکه بنیان این نهاد و در واقع سازمان آموزش و پرورش برگرفته از مفاهیم و اندیشه های غربی است و از این رو، این نیاز مبرم وجود دارد که فلسفه ی آموزش و پرورش اسلامی باید روشن و مشخص گردد و بر اساس این فلسفه است که باید افق آتی و آینده ی آموزش و پرورش کشور معلوم گردد. ضمناً به این نکته نیز اشاره نموده اند که در پشت واژه ی تحول، کار بسیار گسترده و عظیمی نهفته است

در مقدمه سند تحول بنیادین، به این نکته اشاره شده است که عرصه ی تعلیم و تربیت یکی از مهم ترین زیرساخت های تعالی همه جانبه ی کشور و ابزاری جدی در راستای ارتقای سرمایه ی انسانی شایسته کشور در زمینه های گوناگون است و از این رو، تحقق آرمان های متعالی انقلاب اسلامی ایران همچون احیای تمدن عظیم اسلامی، حضور سازنده، فعال و پیشرو در بین ملت ها و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان در گرو تربیت انسان های عالم، متقی و آزاده و خلاق است و این تعلیم و تربیت باید بتواند «حیات طیبه»، «جامعه عدل جهانی» و «تمدن اسلامی - ایرانی» را تحقق بخشد. در پرتو چنین سرمایه ی انسانی متعالی است که جامعه بشری آمادگی تحقق حکومت جهانی «انسان کامل» را پیدا می کند و در سایه ی چنین حکومتی ظرفیت و استعداد های بشری به شکوفایی و کمال خواهد رسید.

در فصل اول سند تحول بنیادین که تحت عنوان «کلیات» نامگذاری شده است، اصطلاحات و واژگان کلیدی به کار رفته در سند مورد بحث و بررسی قرار گرفته اند و تعریف شده اند. مانند: «نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی»، «تعلیم و تربیت»، «ساحت های تعلیم و تربیت»، «نظام معیار اسلامی»، «شایستگی های پایه»، «هویت»، «معلم و مربی»، «جامعه ی اسلامی»، «سین لازم التعلیم»، «حیات طیبه»، «چشم انداز»، و «نظام دوری».

در فصل دوم که تحت بیانیه ی ارزش ها نامگذاری شده است، پس از بیان منابع ارزشی سند، به ۳۰ گزاره ی ارزشی که محور نظام تعلیم و تربیت است، اشاره شده است. از مهمترین این گزاره ها میتوان به: ۱- آموزه های قرآن کریم ۲- آموزه های مهدویت و انتظار ۳- میراث نظری و عملی حضرت امام خمینی (ره) و ... اشاره کرد.

فصل سوم تحت عنوان «بیانه ی مأموریت» نامگذاری شده است که در این قسمت به این نکته اشاره شده است که نهاد آموزش و پرورش مأموریت دارد تا با تأکید بر شایستگی های پایه، زمینه ی دستیابی دانش آموزان در سین لازم التعلیم طی ۱۲ پایه ی تحصیلی (چهار دوره سه ساله)، به مراتبی از حیات طیبه در ابعاد فردی، خانوادگی، اجتماعی و حتی جهانی را

به صورتی منسجم و نظام مند، همگانی، عادلانه و الزامی در ساختاری کارآمد و اثربخش فراهم سازد و انجام این مهم نقشی زیرساختی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی خواهد داشت.

فصل چهارم که تحت عنوان «چشم انداز» نامگذاری شده است؛ به ویژگی های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در افق ۱۴۰۴ می پردازد. در این فصل مبحثی ذیل عنوان «مدرسه در افق چشم انداز» مطرح گردیده است که طی آن به این نکته اشاره شده است که بر پایه چشم انداز ۱۴۰۴، «مدرسه جلوه ای از تحقق مراتب حیات طیبه، کانون عرضه ی خدمات و فرصت های تعلیم و تربیت، زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش آموزان و تکوین و تعالی پیوسته ی هویت آنان بر اساس نظام معیار اسلامی، در چارچوب فلسفه و رهنامه ی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران محسوب می شود.

فصل پنجم تحت عنوان «هدف های کلان» نامگذاری گردیده است که در مجموع به ۸ هدف کلان زیر اشاره شده است: ۱- تربیت انسان متعهد ۲- ارتقای نقش نظام تعلیم و تربیت ۳- گسترش عدالت آموزشی ۴- برقراری نظام کارآمد مدیریت انسانی ۵- افزایش مشارکت همگانی ۶- بهسازی در نظام برنامه ریزی آموزشی ۷- افزایش کارایی در نظام تعلیم و تربیت ۸- کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام

فصل ششم ذیل عنوان «راهبردهای کلان» نامگذاری شده است که در این فصل، مجموعاً به ۱۵ راهبرد کلان اشاره شده است، همچنین به این موضوع پرداخته شده است که هر یک از این راهبردهای کلان با کدام یک از اهداف کلان - که در فصل پیشین (یعنی فصل پنجم) - بدان اشاره شده است متناظر و مرتبط است.

اما مفصلترین و مبسوطترین فصل سند تحول بنیادین، فصل هفتم است که ذیل عنوان «هدف های عملیاتی و راهکارها» نامگذاری شده است. در این فصل، در مجموع فهرست ۲۳ راهکار کلی مختلف بیان شده است که در ذیل هر راهکار، جزئیات اجرایی و عملیاتی آن نیز مطرح شده است.

اهداف عملیاتی و راهکارهای سند تحول بنیادین :

۱- پرورش درست تربیت یافتگان ۲- تعمیق تربیت اسلامی ۳- ترویج فرهنگ حیا و عفاف ۴- تقویت بنیان خانواده ۵- تأمین و بسط عدالت آموزشی ۶- تنوع بخشی به محیط های یادگیری ۷- افزایش نقش مدرسه ۸- افزایش مشارکت نظام تعلیم و تربیت در تعالی کشور ۹- جلب مشارکت ارکان موثر در تربیت ۱۰- ارقای منزلت اجتماعی فرهنگیان ۱۱- بازمهندسی اصول حاکم بر برنامه درسی تربیت معلم ۱۲- تأمین رفاه فرهنگیان ۱۳- افزایش نقش شوراهای آموزش و پرورش ۱۴- متناسب سازی فضاهای تربیتی با ویژگیهای دانش آموزان ۱۵- اصلاح محتوا و ارتقای جایگاه علوم انسانی ۱۶- تنوع بخشی در ارائه خدمات آموزشی ۱۷- استفاده از فناوری های نوین ۱۸- نوآوری در نظام تعلیم و تربیت رسمی ۱۹- استقرار نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت ۲۰- تأمین و تنوع بخشی منابع مالی و مدیریت مصرف ۲۱- بازنگری ساختارها و روشها ۲۲- ارتقا و بهبود مستمر کیفیت نظام کارشناسی و مدیریت آموزشی ۲۳- توسعه ظرفیت پژوهش و نوآوری.

در نهایت، فصل هشتم سند تحول بنیادین (فصل پایانی) ذیل عنوان «چارچوب نهادی و نظام اجرایی تحول بنیادین آموزش و پرورش» نامگذاری شده است. در این فصل به این موضوع پرداخته شده است که برای تحقق اهداف و برنامه های سند ملی آموزش و پرورش در افق چشم انداز، سیاستگذاری، برنامه ریزی و نظارت بر فرآیند تحول بنیادین در دو سطح صورت می پذیرد:

بخش اول یا سطح اول، سیاستگذاری و تصمیم‌گیری کلان و همچنین نظارت و ارزیابی راهبردی فرآیند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر پایه‌ی این سند است که این مهم بر عهده‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی است. اما سطح دوم یا بخش دوم مربوط به برنامه ریزی و نظام اجرایی است که در وهله‌ی اول شورای عالی آموزش و پرورش مسئولیت اجرایی سند را بر عهده دارد و در گام بعدی خود وزارت آموزش و پرورش مسئولیت نهادینه سازی و اجرای سند ملی آموزش و پرورش (شامل بنیان‌های نظری و سند تحول راهبردی) و طراحی و تدوین برنامه‌های اجرایی سند تحول راهبردی را بر عهده دارد. اما در مجموع به این نکته اشاره شده است که تمام دستگاه و نهادها خصوصاً رسانه‌ی ملی موظفند در چارچوب این سند با نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی همکاری لازم را به منظور تحقق اهداف تحول بنیادین آموزش و پرورش به عمل آورند و در پایان این فصل به موضوع نحوه‌ی ترمیم و به روز رسانی سند تحول بنیادین اشاره شده که طی آن این فرآیند در افق چشم انداز در بازه‌های زمانی پنج ساله از تاریخ تصویب آن و مطابق با بنیان‌های نظری سند ملی (فلسفه‌ی تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران، فلسفه‌ی تعلیم و تربیت رسمی - عمومی در جمهوری اسلامی، رهنامه‌ی نظام تعلیم و تربیت رسمی - عمومی در جمهوری اسلامی ایران) پس از تصویب از سوی شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب نهایی شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید.

تعاریف هوش اجتماعی

تعاریف متعددی از هوش اجتماعی ارائه شده است. ولی همگی آن‌ها در دو عامل با یکدیگر مشترک هستند. این دو عامل شامل موارد زیر بودند:

۱- شامل آگاهی از دیگران.

۲- سازگاری افراد با دیگران و موقعیت‌های اجتماعی.

هوش اجتماعی را توانایی به کارگیری مهارت‌های ارتباطی دوستانه با دیگران، رفتارهای اجتماعی و همدلی با دیگران تعریف می‌کنند. هوش اجتماعی به معنی درک دیگران و رفتار خردمندانه در ارتباطات با دیگر افراد است. این تعریف دارای بعد شناختی (فهمیدن و درک کردن دیگران) و رفتاری (چگونه رفتار کردن و تنظیم احساسات دیگران) است (عنایتی و همکاران، ۱۳۹۷).

در نوع شناسی هوش، به انواع متنوع و مختلفی اشاره شده است که برخی از آنها هوش را شامل هوش طبیعی، هوش معنوی، هوش ذهنی، هوش اجتماعی می‌دانند. یکی از این هوش‌ها که به اشتباه معادل با هوش عاطفی و اجتماعی قلمداد می‌کنند و به جای هم استفاده - می‌کنند، هوش اجتماعی است. در حالی که هوش اجتماعی علیرغم شباهت با دیگر هوش‌ها، اخص تر از هوش عاطفی یا اجتماعی بوده و دارای ویژگی‌ها و شاخص‌های منحصر به فرد است. ریشه‌ی نظریه‌ی هوش اجتماعی به دوره‌ی آغاز حرکت‌های مربوط به بررسی و مطالعه هوش انسان مرتبط است. ثرندایک استاد روان‌شناسی دانشگاه کلمبیا یکی از اولین کسانی است که هوش اجتماعی را شناخت و آن را هوش اجتماعی نامید. او هوش اجتماعی را توانایی درک و مدیریت کردن مردان و زنان، پسران و دختران برای تعامل و ایجاد روابط انسانی برشمرد. هوش اجتماعی اصطلاحی است که به توانایی درک دیگران، عمل و رفتار هوشمندانه و زیرکانه در روابط با دیگران و به کارگیری آن در تعاملات اجتماعی سازگارانه اشاره می‌کند (صفاری نیا، سلگی و توکلی، ۱۳۹۰). بر اساس یافته‌های گلمن^۱ افرادی که از هوش اجتماعی بالا برخوردارند می‌دانند که چگونه هیجانات و احساسات خود و دیگران را کنترل و هدایت کنند (شیخ الاسلامی، ۱۳۹۸).

همانطور که بیان شد. هوش اجتماعی برای نخستین بار توسط ثراندایک در سال ۱۹۲۰، معرفی شد. اون هوش اجتماعی را یک مفهوم انتزاعی معرف کرد. از نظر وی هوش اجتماعی توانایی درک دیگران و ایجاد یک رفتار معقول با آنان است. زمانی که فردی توانایی درک دیگران را دارد و یک رفتار عاقلانه از خود نشان دهد دارای هوش اجتماعی است (احمدی زاده شهربابکی و همکاران، ۱۳۹۵). در تعریف ثراندایک دو بعد معرف هوش اجتماعی بود. این دو بعد عبارت بودند از:

۱- توانایی درک دیگران.

۲- رفتار عاقلانه نسبت رفتار و تعاملات انسانی.

هوش اجتماعی به عنوان یکی دیگر از انواع هوش که در سال های اخیر به آن پرداخته شد. این مفهوم نشان دهنده قابلیت ها و توانایی های فردی است که به خوب کنار آمدن با دیگران می انجامد. افراد با هوش اجتماعی بالا معمولاً روابط اجتماعی موفق تری را ایجاد می کنند (دستگیر و همکاران، ۱۳۹۸).

هوش اجتماعی به معنی پرورش مهارت های اجتماعی در یک گستره وسیعی از امکانات اسو هوش اجتماعی برای وصف کردن مهارت های یک فرد نسبت به تعامل با دیگران تعریف می شود. در این مفهوم ترکیبی از عبارت ها و توانایی ها خواهد بود و توانمندی ذهنی اجتماعی یکی از عناصر هوش است. در این رابطه گفته شده است که هوش انسان خصیصه ای ثابت نیست. و هر فردی از یک میزان هوش اجتماعی برخوردار است. میزان هوش اجتماعی در اثر دخالت عوامل محیطی تجلی یافته و گسترش افقی پیدا می کند. بنابراین هوش اجتماعی در شرایط مناسب محیطی براساس میزان استعداد ذهنی رشد می نماید. افراد با هوش اجتماعی بالا از حداکثر استعداد ذهنی استفاده می کنند (امیرخانی و سلمان، ۱۳۹۵). هوش اجتماعی به هوش شناختی و اجتماعی بسیار نزدیک است. در حقیقت هوش اجتماعی، از آگاهی اجتماعی و انعطاف پذیری اجتماعی تشکیل می شود. این مفهوم بخش گسترده ای از منبع دانش است که به وسیله آن، مشکلاتی که فرد در دنیای فیزیکی و اجتماعی با آن روبه رو می شود را حل می کند. بخش اصلی هوش اجتماعی در مهارت های اجتماعی ریشه دارد. برای هوش اجتماعی سه مفهوم قابل درک است. این سه مفهوم عبارتند از (نایب پور، ۱۳۹۷):

۱- پردازش اطلاعات اجتماعی.

۲- توانایی درک و فهم اطلاعات اجتماعی.

۳- پیش بینی رفتار و احساسات دیگران.

هوش اجتماعی مبین ویژگی هایی است که فرد بر اساس آنها روابط بین خود و دیگران را مدیریت می کند. هوش اجتماعی شامل چهار بعد پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مهارت های اجتماعی و مطلوبیت اجتماعی به شرح زیر است. پردازش اطلاعات اجتماعی: یعنی توانایی درک و فهم و پیش بینی رفتار و احساسات دیگران. آگاهی اجتماعی: درک مناسب از نگرانی ها و احساسات سایرین از ارکان موفقیت در فعالیت های اجتماعی مهارت های اجتماعی حساسیت به دیگران، برای کسب عملکرد شغلی برتر، توانایی شناخت نیازهای دیگران و در نهایت توانایی شناسایی نگرانی های دیگران. مطلوبیت اجتماعی: این مؤلفه چگونگی تعامل با افراد در موقعیت های اجتماعی را نشان می دهد. هوش اجتماعی دارای مؤلفه های ادراکی، تحلیلی - شناختی و رفتاری (مهارت ها) است (شیخ الاسلامی، ۱۳۹۸).

هوش اجتماعی یک بعد یا بخشی از هوش است که در سایه روابط افراد در محیط های گوناگون ایجاد می شود. هوش اجتماعی، توانایی درک و کنترل هیجانات و احساسات فرد می باشد. این مفهوم در جهت کمک به فعالیتهای فکری، تصمیم گیری و ارتباطی کمک می کند و بدیهی است در موقعیتهای اجتماعی متفاوت، رفتار یکسانی از افراد مشاهده نمی شود. این مفهوم قدرت شناخت و درک رفتار دیگران را افزایش می دهد. با وجود این متغیر افراد در ارتباط و تعامل با دیگران

تصمیم گیری بهتری از خود نشان می دهند. هوش اجتماعی معمولاً در قالب توانمندی ایجاد می شود (طولایی و زارعی، ۱۳۹۵).

در تعریفی دیگر هوش اجتماعی عبارت است از توانایی برقراری روابط بین فردی در گروه و همکاری با دیگران. در این حالت استفاده از توان ذهن و جسم برای برقراری ارتباط با دیگران و درک بهتر آنان هوش اجتماعی است. مفهوم هوش اجتماعی همراه با رشد و توسعه روابط بین فردی و رفتار دوستانه یا دیگران نیز تعریف می شود. در حقیقت مفهوم هوش اجتماعی نشان دهنده ایجاد روابط سالم و سیاست برقرار کردن رابطه خوب با دیگران است. مفهوم هوش اجتماعی به طور گسترده‌ای به عنوان یک نوع هوش در تعاملات انسانی می باشد. مفهوم هوش اجتماعی به دو بخش نیز قابل تقسیم است (احمدی زاده شهربابکی و همکاران، ۱۳۹۵). این دو بخش عبارت هستند از:

۱- هوش درون فردی.

۲- هوش بین فردی

هوش بین فردی شامل دانش و آگاهی در مورد خود و دیگران است. مؤلفه‌های هوش اجتماعی در این حالت مهم به نظر می رسد. این مولفه عبارتند از (عنایتی و همکاران، ۱۳۹۷):

۱- پردازش اطلاعات اجتماعی: یعنی توانایی درک و فهم و پیش‌بینی و احساسات دیگران.

۲- آگاهی اجتماعی: درک مناسب از نگرانی‌ها و احساسات از ارکان موفقیت در فعالیت‌های اجتماعی.

۳- مهارت‌های اجتماعی: حساسیت به دیگران، برای کسب عملکرد شغلی برتر.

۴- توانایی شناخت نیازها و نگرانی‌های دیگران.

پیشینه تحقیق داخلی هوش اجتماعی

خمش آيا و همکاران در سال ۱۳۹۹ در نظریه خود به بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی و هوش اجتماعی پرداختند. این محققین اثبات کردند که پیشرفت تحصیلی بر هوش اجتماعی اثرگذار است. به عبارتی با استفاده از متغیر پیشرفت تحصیلی می توان سطح هوش اجتماعی را نیز تحت تاثیر قرار داد. زمانی سطح متغیر پیشرفت تحصیلی تغییر می کند می توان انتظار داشت که سطح هوش اجتماعی نیز تغییر کند.

محرابی همکاران در سال ۱۳۹۹ در نظریه خود ارتباط بین متغیرهای پردازش اطلاعات اجتماعی، میزان آگاهی اجتماعی میزان مهارت‌های اجتماعی را با هوش اجتماعی را اثبات کردند. این محققین دریافتند که متغیرهای پردازش اطلاعات اجتماعی، میزان آگاهی اجتماعی میزان مهارت‌های اجتماعی می توانند بر سطح هوش اجتماعی اثرگذار باشند. همچنین آنها به این نتیجه رسیدند که وقتی سطح متغیرهای پردازش اطلاعات اجتماعی، میزان آگاهی اجتماعی میزان مهارت‌های اجتماعی دچار تغییر شود، احتمال تغییر در سطح متغیر هوش اجتماعی نیز وجود دارد.

بسطام کیش و همکاران در سال ۱۳۹۸ اثبات کردند که با تغییر در سطح ابعاد سلامت روان می توان سطح متغیر هوش اجتماعی را تحت تاثیر قرار داد. به عبارتی تغییرات متغیر هوش اجتماعی تحت تاثیر مولفه پردازش اطلاعات اجتماعی قرار دارد.

فلاحی و همکاران در سال ۱۳۹۸ در نظریه خود اثبات کردند که هوش اجتماعی می تواند تحت تاثیر شفقت درمانی و باورهای معرفت شناختی قرار گیرد. به عبارتی هوش اجتماعی معمولاً با تغییراتی که در متغیرهای شفقت درمانی و باورهای

معرفت شناختی ایجاد می شود، دچار تغییر می شود. زمانی که مدنظر باشد سطح هوش اجتماعی را تغییر داد، پیشنهاد می شود که ابتدا سطوح مرتبط با متغیرهای شفقت درمانی و باورهای معرفت شناختی را تغییر کند.

وطن دوست و علیرضایی در سال ۱۳۹۹ استدلال کردند که زمانی می توان هوش اجتماعی را بهبود داد که به متغیرهای عامل راهبردی، عامل دانشی و عامل رفتاری توجه شود. زمانی که به متغیرهای عامل راهبردی، عامل دانشی و عامل رفتاری و عامل انگیزشی توجه می شود، معمولاً سطح هوش اجتماعی دچار تغییر می شود. اگر تغییرات ایجاد شده در متغیرهای عامل راهبردی، عامل دانشی و عامل رفتاری مثبت باشد معمولاً سطح هوش اجتماعی بهبود می یابد.

قادری و همکاران در سال ۱۳۹۹ در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که متغیر هوش اجتماعی از متغیرهای ادراک، ارزیابی، مدیریت و بیان احساسات تاثیر می پذیرد. به این صورت که سطح تغییرات متغیرهای ادراک، ارزیابی، مدیریت و بیان احساسات می تواند در سطح هوش اجتماعی تغییر ایجاد نماید. از سوی دیگر این مطالعه پیشنهاد کرد که برای بهبود در سطح هوش اجتماعی به نظر می رسد بهبودهایی در سطح متغیرهای ادراک، ارزیابی، مدیریت و بیان احساسات می تواند مفید باشد.

احمدی زاده شهر بابکی و همکاران (۱۳۹۹) متغیر جهت گیری دینی را در ارتباط با هوش اجتماعی مورد بررسی قرار دادند. این محققین دریافتند که متغیر جهت گیری دینی معمولاً می توانند بر سطح هوش اجتماعی اثرگذار باشند. به این صورت که با تغییر در سطح جهت گیری دینی می توان انتظار داشت که سطح متغیر هوش اجتماعی نیز دچار تغییر شود. همچنین این محققین اثبات کردند که هوش اجتماعی در نهایت با تاثیر پذیری از متغیر جهت گیری دینی می تواند در یک سازمان تغییراتی را ایجاد نماید.

مهدوی نجم آبادی و همکاران در سال ۱۳۹۹ اثبات کردند که هوش اجتماعی با متغیرهای پردازش دیداری فضایی، خودکارآمدی و اضطراب ارتباط دارد. این محققین اثبات کردند زمانی که متغیرهای پردازش دیداری فضایی، خودکارآمدی و اضطراب دچار تغییر شوند، به دلیل ارتباط با متغیر هوش اجتماعی آن را نیز دچار تغییر خواهند کرد. معمولاً اثرات متغیرهای پردازش دیداری فضایی و خودکارآمدی و اضطراب بر هوش اجتماعی هم جهت بوده و سبب تقویت هوش اجتماعی می شود.

سهیلی و همکاران (۱۳۹۹) اشاره کرد که هوش اجتماعی تحت تاثیر متغیرهای دیگر در یک سازمان قرار می گیرد. زمانی که سطح متغیرهای پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی و مهارت اجتماع تغییر می کند، آنگاه سطح متغیر هوش اجتماعی نیز تغییر می کند. همچنین متغیرهای پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی و مهارت اجتماع اثرگذاری خود را بر روی متغیر هوش اجتماعی براساس همسو بودن یا ناهمسو بودن اعمال می کنند. زمانی که نتایج مطالعه نشان دهد، متغیرهای پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی و مهارت اجتماع ارتباط همسویی را با متغیر هوش اجتماعی دارند، آنگاه می توان گفت که تغییرات آنها سبب تغییرات مثبت در سطح هوش اجتماعی می شود.

دستگیر و همکاران (۱۳۹۸) این استدلال را داشتند که تغییرات در سطح متغیرهای سبک های شناختی تنظیم هیجان می توانست بر تغییر در سطح هوش اجتماعی اثرگذار باشد. به عبارتی زمانی که سطح متغیر سبک های تنظیم هیجان سازگار دچار بهبود شود، این انتظار وجود دارد که متغیر هوش اجتماعی نیز بهبودیابد. در صورتی که رابطه متغیرهای بهبود وضعیت خانوادگی و افزایش کارایی اجتماعی و عاطفی با متغیر هوش اجتماعی همسو و همجهت باشد می توان انتظار داشت که سطح متغیر هوش اجتماعی با بهبود سطح متغیرهای ارایه شده در تحقیق، بهبود یابد.

نایب پور (۱۳۹۷) اثبات کرد که متغیر هوش اجتماعی تحت تاثیر برخی از ابعاد قرار می گیرد. این ابعاد عبارتند از:

۱- صمیمیت اجتماعی.

۲- مهارت های ارتباطی.

این محققین اثبات کردند زمانی که هر یک از ابعاد صمیمیت اجتماعی و مهارت های ارتباطی بیان شده دچار تغییر شود، آنگاه می توان انتظار داشت که این تغییر با سطح هوش اجتماعی در ارتباط باشد.

شهبازیان خونیق و حسنی (۱۳۹۶) در بررسی اثر متغیرهای سازمانی در هوش اجتماعی دریافتند که معمولاً هوش اجتماعی می تواند تحت تاثیر متغیرهای هوش اخلاقی و گرایش به خشونت قرار گیرد. به صورتی که افزایش یا کاهش در سطح متغیرهای هوش اخلاقی و گرایش به خشونت معمولاً سبب تغییر در سطح هوش اجتماعی می شود. اگر این تغییرات همسو باشد با افزایش در مقدار متغیرهای اعلام شده معمولاً سطح هوش اجتماعی نیز افزایش می یابد. اگر ارتباط بین متغیرها ناهمسو باشد آنگاه با افزایش متغیرهای مورد بررسی، سطح هوش اجتماعی کاهش خواهد یافت.

طولایی و زارعی در سال ۱۳۹۵ در نظریه خود یک رابطه معنی دار بین هوش اجتماعی و متغیرهای رفتار مدنی- تحصیلی یافتند. به عبارتی این محققین اثبات کردند زمانی که سطح متغیرهای کارآمدی جمعی و میزان همکاری در جمع و نیز سطح بهره مندی دچار تغییر می شود، آنگاه می توان انتظار داشت که سطح متغیر هوش اجتماعی نیز دچار تغییر شود. همچنین متغیر خودکارآمدی جمعی می توانند به گونه ای برنامه ریزی شوند که در جهت تقویت هوش اجتماعی اقدام نمایند. امیرخانی و سلمان (۱۳۹۵) در مطالعه خود ارتباط متغیر روابط اجتماعی و هوش اجتماعی را تحت آزمون قرار دادند. آنها نشان دادند که متغیر هوش اجتماعی در نهایت تحت تاثیر متغیر روابط اجتماعی می تواند تغییر نماید. این تغییرات با توجه به نتایج حاصل از تحقیق می تواند هم جهت یا غیر همجهت باشد. زمانی که سطح متغیر روابط اجتماعی در سازمان هم جهت با هوش اجتماعی باشد، می توان انتظار داشت که با افزایش سطح آنها سطح متغیر هوش اجتماعی نیز بهبود یابد و با کاهش سطح آنها سطح متغیر هوش اجتماعی کاهش یابد.

مبانی نظری هوش اجتماعی

لاومن (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کرد که عدم تعریف ساختارها به طور مداوم هوش اجتماعی را کند می کند. ارزیابی توانایی های اجتماعی در کار با افراد دارای علایق اجتماعی و کارآفرینی سطح هوش اجتماعی را تنظیم می کند. معیارهای موجود توانایی های اجتماعی برای اندازه گیری هوش اجتماعی را قابل بررسی می داند.

حسینی و موسکونی (۲۰۲۲) بیان داشتند قابلیت پویا زمینه نوظهور برای شرکت هایی است که به هوش اجتماعی نیاز دارند. شرکت هایی با قابلیت های پویایی کمی برای ارتقای عملکرد سازمانی با چالش های بقای زیادی در حوزه هوش اجتماعی مواجه هستند. شرکت های کوچک و متوسط (SMEs) می توانند قابلیت های پویای خود را از طریق مکانیسم های هوش اجتماعی تقویت نمایند. فرآیندهای هوش اجتماعی شامل برنامه ریزی، جمع آوری، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات است.

تینانگسیه و همکاران (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کردند که هوش مختلف باعث ایجاد تفاوت در مهارت های ارتباطی است. سطح هوش درون فردی و بین فردی بر مهارت های ارتباطی اثرگذار است. این موضوع می تواند اطلاعاتی را در اختیار مربیان برای ارائه خدمات مناسب قرار دهد.

مادالاه (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کردند که مربیان باید هوش هیجانی را به منظور توسعه مهارت های تدریس لازم از خود نشان دهند. مراحل هوش اجتماعی افراد نسبت به توانایی های شناختی مرسوم در برخورد با موضوعات مختلف مهم تر

است. سطح آگاهی افراد نسبت به هوش اجتماعی و ویژگی های جمعیت شناختی پایین بود. هوش اجتماعی، خود آگاهی، خود مدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت اجتماعی از گزاره های اثرگذار بر یکدیگر است.

ما و همکاران (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کرد که هوش اجتماعی یک دارایی برای محیط اجتماعی مورد تایید است. مطالعات تایید کردند که هوش اجتماعی در برنامه های انتخاب و آموزش ادغام کنند. افراد با هوش اجتماعی بالا ممکن است تحت شرایط خاصی این قدرت عاطفی را به طور موثر اعمال نکنند. طرد شدن در محل کار، یک تهدید برجسته برای نیاز به تعلق، ممکن است مانع اجرای **EI** کارکنان شود. طرد هفتگی محل کار، رابطه بین سطح عمومی هوش اجتماعی کارکنان و اجرای هفتگی هوش اجتماعی آنها را تضعیف می کند

دهیمولیا و همکاران (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کرد که بهزیستی اجتماعی و عاطفی از جنبه های مهم و جدایی ناپذیر هوش اجتماعی است. ربات های گفتگوی مکالمه، دستیاران مجازی و روبات های کمک کننده اجتماعی، به طور فزاینده ای بر هوش اجتماعی اثرگذار است. مسائل مربوط به شرایط روانی (مانند افسردگی یا اضطراب) و تعاملات اجتماعی (به عنوان مثال، تنهایی یا انزوای اجتماعی) بر هوش اجتماعی اثرگذار است.

بنف و همکاران (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کرد که توسعه و کاربردهای هوش مصنوعی بر هوش اجتماعی اثرگذار است. پیامدهای اخلاقی، قانونی، اجتماعی و اقتصادی تحت تاثیر هوش اجتماعی قرار دارد. انتشارات هوش مصنوعی از گزاره های مرتبط با هوش اجتماعی است. توسعه سیستم های هوش مصنوعی برای جلب اعتماد و پذیرش بهتر توسط کاربران نهایی به هوش اجتماعی مرتبط است.

پنیا و همکاران (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کردند که ابزار هوش اجتماعی بر ادراک عواطف افراد اثرگذار است. درک عواطف، بیان عاطفی، مدیریت هیجانات، استفاده از عواطف و آگاهی و روابط اجتماعی متمرکز تحت تاثیر هوش اجتماعی قرار دارد.

بخاری و میونگ (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کردند که روابط مستقیم و غیرمستقیم بین هوش مصنوعی و هوش اجتماعی برقرار است. نوآوری اجتماعی و تصمیم گیری هوشمند نیز تحت تاثیر هوش مصنوعی قرار دارد. نوآوری های اجتماعی باید در فرآیند تصمیم گیری دخیل باشد. زیرا تصمیم گیری هوشمند چنین داده های جمع آوری شده را با کارآفرینان قسمت می کند و بر هوش اجتماعی اثرگذار است.

کردی و حمدی (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کردند که هوش اجتماعی یک موضوع مستقل می باشد. و در بررسی ساختارهای سازمانی هوش اجتماعی دارای اهمیت و ضرورت می باشد. هوش اجتماعی به عنوان بخشی از شناخت یا فعالیت های شناختی انسان به شمار می رود. شامل عملکردهای مغز مانند حافظه می شود. تفکر، حل مسئله و تصمیم گیری. این شامل هوش نیز می شود.

ویلیامسون و همکاران (۲۰۲۲) در نظریه خود اثبات کردند که اشتیاق کارآفرینی می تواند بر هوش اجتماعی تأثیر بگذارد. هوش اجتماعی می تواند نتایج در سطح شرکت را بهبود بخشد، با این حال اطلاعات کمی در مورد چگونگی تشخیص سریع تغییر در اشتیاق از ارتباطات کارآفرینان وجود دارد. هوش اجتماعی سبب می شود که احساسات مثبت شدید کاهش یابد. احساسات مثبت شدید در کنار اشتیاق عاطفی معمولاً تحت تاثیر هوش اجتماعی قرار گیرد.

جاب و همکاران (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی با انگیزش در ارتباط است. در حالتی که انگیزش تقویت می شود، می توان انتظار داشت که هوش اجتماعی بهبود یابد. ماریاچر و همکاران (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی در افراد با متغیرهای متنوعی در ارتباط است. گزینه های ارتباطی که افراد انتخاب می کنند، معمولاً سبب بهبود هوش اجتماعی می

شوند. سارکانی و همکاران (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی می تواند با کیفیت ارتباطات افراد در ارتباط باشد. افرادی که از ارتباطات بالاتری برخوردار هستند، معمولاً از کیفیت بهتری در هوش اجتماعی برخوردارند. سکورا و سودرسکا (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی با ارتباطات اجتماعی مرتبط است. افراد با ارتباطات اجتماعی قوی معمولاً، هوش اجتماعی قوی نیز دارند. حسن و همکاران (۲۰۲۱) اثبات کردند که بازی می تواند در بهبود سرمایه اجتماعی اثرگذار باشد. زمانی که کودکان از ابزار بازی استفاده می کنند، سرمایه اجتماعی بالاتری دارند.

سالگنورو و همکاران (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی با قضاوت اجتماعی در ارتباط است. آنها انتظار داشتند که قضاوت اجتماعی بهتر معمولاً از هوش اجتماعی بالاتری می آید. پائولوزو (۲۰۲۰) اثبات کردند که هوش اجتماعی با قابلیت های یادگیری اجتماعی در ارتباط است. همچنین هوش اجتماعی با فرهنگ ساخته شده در شرکت نیز ارتباط دارد. شرکت هایی که هوش اجتماعی بهتری دارند، معمولاً عملکرد بهتری از خود نشان می دهند.

غفور و همکاران (۲۰۲۱) اثبات کردند که حمایت اجتماعی با هوش اجتماعی در ارتباط است. سازمان هایی که هوش اجتماعی بالاتری در کارکنان خود می سنجند معمولاً کیفیت بهتری از سلامت را ارائه می دهند. صیف الهی و اسکندری (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی معمولاً با قابلیت اجتماعی در ارتباط است. دینگ و شی (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی می تواند بر بهبود قابلیت های افراد اثرگذار باشد. السوقایر (۲۰۲۱) اثبات کردند که هوش اجتماعی با تعهد سازمانی در ارتباط است. همچنین هوش اجتماعی با رضایت شغلی در ارتباط است. معمولاً هوش اجتماعی بهتر به رضایت شغلی بالاتر منجر می شود.

کاتو و همکاران در سال ۲۰۲۰ در نظریه خود به بررسی رابطه مشاغل کاری کارمندان و هوش اجتماعی پرداختند. این محققین اثبات کردند که خلاقیت و بهره وری در کنار عملکرد سازمانی بر هوش اجتماعی اثرگذار است. به عبارتی با استفاده از متغیرهای خلاقیت و بهره وری می توان سطح هوش اجتماعی را تحت تاثیر قرار داد. زمانی سطح هر یک از متغیرهای بیان شده تغییر کند، می توان انتظار داشت که سطح هوش اجتماعی نیز تغییر کند.

همچنین کاتو و همکاران در نظریه خود اثبات کرد که هوش اجتماعی تحت تاثیر خرد داخلی قرار دارد. هوش اجتماعی سبب ارتقا مشاغل کاری کارمندان می شود. هوش اجتماعی می تواند سبب بهبود عملکرد سازمانی شود. همچنین هوش اجتماعی بهره برداری سازمان از منابع انسانی را تقویت می کند. این محققین استدلال کردند که هوش اجتماعی می توان بر خلاقیت کارکنان سازمانی اثرات معنی داری ایجاد نماید. همچنین این هوش اجتماعی می تواند محیط سازمانی را پویا نماید. علاوه بر این هر تغییر در سطح هوش اجتماعی می تواند رهبری سازمانی را بهبود دهد. در مجموع رهبری اجتماعی تحت تاثیر نوع استراتژی درون سازمانی و هم تغییرات محیط اجتماعی باز می گردد.

ضریفانی و همکاران (۲۰۲۰) در نظریه خود اثبات کردند که سطح هوش اجتماعی و هوش اجتماعی با یکدیگر در ارتباط اند. ادغام داستان گویی دیجیتال با بحث گروهی منجر به بهبود معنی داری در هوش اجتماعی و هوش اجتماعی می شود. ترکیب داستان سرایی دیجیتال با بحث گروهی یک روش آموزشی بالقوه مفید می باشد.

مطلق و همکاران در سال ۲۰۲۰ در نظریه خود ارتباط بین متغیرهای رضایت شغلی و سرمایه اجتماعی را با هوش اجتماعی اثبات کردند. این محققین دریافتند که متغیرهای کیفیت عملکرد و سرمایه اجتماعی می توانند بر سطح هوش اجتماعی اثرگذار باشند. همچنین آنها به این نتیجه رسیدند که وقتی سطح متغیرهای رضایت شغلی و هوش اخلاقی دچار تغییر شود، احتمال تغییر در سطح متغیر هوش اجتماعی نیز وجود دارد.

براون در سال ۲۰۱۹ در نظریه خود ارتباط بین متغیر توانایی شناختی را با هوش اجتماعی اثبات کردند. این محققین دریافتند که متغیر توانایی شناختی می تواند بر سطح هوش اجتماعی اثرگذار باشد. همچنین آنها به این نتیجه رسیدند که وقتی سطح متغیر توانایی شناختی دچار تغییر شود، احتمال تغییر در سطح متغیر هوش اجتماعی نیز وجود دارد.

مک دونالد و پیرسون در سال ۲۰۱۹ اثبات کردند که متغیرهای هوش مصنوعی و تعاملات اجتماعی می توانند هوش اجتماعی را تغییر دهند. زمانی که متغیرهای هوش مصنوعی و تعاملات اجتماعی مورد آزمون این محققین قرار گرفتند، توانستند سبب تغییراتی در سطح هوش اجتماعی سازمان شوند. به عبارتی این محققین اثبات کردند که متغیرهای هوش مصنوعی و تعاملات اجتماعی و متغیر هوش اجتماعی با یکدیگر مرتبط هستند.

جاب و همکاران در سال ۲۰۱۹ در نظریه خود اثبات کردند که هوش اجتماعی معمولاً می تواند توسط متغیرهای سبک دلبستگی و وابستگی اضطراب مورد بررسی قرار گیرد. در این مطالعه استدلال شد که تغییرات در سطح متغیرهای سبک دلبستگی و وابستگی اضطراب معمولاً می تواند سبب تغییرات در سطح متغیر هوش اجتماعی شود.

لی و همکاران در سال ۲۰۱۸ اثبات کردند که هوش اجتماعی تحت تاثیر متغیرهای شناخت اجتماعی و کنترل فراشناختی قرار می گیرد. به عبارتی متغیرهای شناخت اجتماعی و کنترل فراشناختی می توانند بر هوش اجتماعی اثرگذار باشند. این محققین پیشنهاد دادند که برای تغییر در سطح هوش اجتماعی بهتر است سطح متغیرهای شناخت اجتماعی و کنترل فراشناختی دچار تغییر شود.

سالورا و همکاران در سال ۲۰۱۷ در مطالعه خود به اثبات رابطه بین هوش اجتماعی و متغیر مهارت های اجتماعی پرداخت. این محققین نشان دادند که در فرایند آزمون فرضیه های خود یک رابطه معنی دار بین متغیر هوش اجتماعی و مهارت های اجتماعی به وجود آمد. به عبارت دیگر این محققین اثبات کردند که متغیر مهارت های اجتماعی با هوش اجتماعی در ارتباط است و یا بر آن تاثیر خواهد داشت.

لافین و باری (۲۰۱۶) هوش اجتماعی را در ارتباط با متغیرهای پرخاشگری و موقعیت اجتماعی مورد آزمون قرار دادند. استدلال آنها بر این بود متغیر هوش اجتماعی با متغیرهای پرخاشگری و موقعیت اجتماعی در ارتباط است. یا به عبارتی این محققین استدلال کردند که متغیر سازمانی ممکن است تحت تاثیر متغیرهای پرخاشگری و موقعیت اجتماعی قرار گیرد و با تغییر در سطح این متغیرها، سطح آن دچار تغییر شود.

پینتو و همکاران در سال ۲۰۱۴ اثبات کرد که متغیرهای توانایی، تجربه، انگیزه، موقعیت های بین فردی بر هوش اجتماعی اثرگذار هستند. این محققین اثبات کردند که متغیرهای انگیزه و موقعیت های بین فردی می توانند بر میزان هوش اجتماعی اثرگذار باشند. همچنین ارتباط متغیر هوش اجتماعی با متغیرهای توانایی، تجربه در سازمان ممکن است همسو و یا غیر همسو باشد. این موضوع با توجه به نمونه آماری و ماهیت سازمانی که مورد بررسی قرار گرفته است ممکن است متفاوت باشد. اما در کل این محققین استدلال کردند که با تغییر در سطح متغیر های توانایی، تجربه می توان شاهد تغییر در سطح متغیر هوش اجتماعی بود.

نتیجه گیری

بنابراین می توان اینگونه عنوان نمود که مهمترین تعریف سند تحول بنیادین همانا تربیت و تولید یک شهروند خوب و مقید به اصول اجتماعی و دینی و مذهبی است که هیچ یک از این اهداف بدون پرورش هوش اجتماعی دانش آموز میسر نمی

شود و همچنین بالعکس این مطلب نیز صدق می نماید که بدون توجه به بعد اجتماعی کودک تربیت تربیتی ناقص و ناتمام بوده و اهداف عالیه تربیت را در بر نمی گیرد. آنچه خروجی دستگاههای تعلیم و تربیت کشورهای جهان برای تمدن ها و تولید فرهنگ ها می باشد بعد تربیت اجتماعی و چگونگی حرکت صحیح در اجتماع است. اگر کارمندی به درستی عمل نمی کند، اگر به تعداد سارقان روز به روز افزوده می شود، اگر گاهای خبرهایی از چپاول و غارت بیت المال به گوش می رسد، به دلیل عدم توجه به تعهدات اجتماعی و مسولیت پذیری اجتماعی و کم کاری در تربیت اجتماعی یا همان هوش اجتماعی است.

منابع

- احمدی زاده شهر بابکی، مهنوش؛ سفیدگری، سیماء؛ عبدی، اعظم (۱۳۹۵). مقایسه هوش اجتماعی و جهت گیری دینی در بین دانش آموزان دختر تیزهوش و عادی مقطع متوسطه ی شهر کرج، مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، شماره ۳، ص ۶۴-۷۱.
- امیرخانی، مرضیه؛ سلمان، زهرا (۱۳۹۵). بررسی تأثیر آموزش یک دوره حرکات منتخب ریتمیک و بازیهای رایانه ای بر هوش اجتماعی نوجوانان دختر، پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، شماره ۲۴، صص ۲۰۱-۲۱۴.
- بسطام کیش، مهدی و افتخارزاده، علی و اسماعیلی مهر، حمیدرضا و جمالیان زاده، سید برزو (۱۳۹۸). بررسی سلامت روان و هوش اجتماعی در بین افراد وسواس و غیر وسواس شهر سیسخت در سال ۱۳۹۸، ششمین کنفرانس ملی روانشناسی، علوم تربیتی و اجتماعی، بابل.
- خمش آیا، احمد و سلیمی، ندا و نارویی، احمد (۱۳۹۹). تبیین رابطه بین هوش اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه ایلام)، همایش ملی بهبود و بازسازی سازمان و کسب و کار، تهران.
- دستگیر، سارا؛ گرجی چالسیاری، مهنوش؛ قلعه نوئی، فریبا؛ عسگری، محمد (۱۳۹۸). رابطه هوش اجتماعی با سبک های شناختی تنظیم هیجان سازگار در دانشجویان دارای احساس غربت دانشگاه ملی ملایر، دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، شماره ۱۴، صص ۱۳۷-۱۴۶.
- سهیلی، فرزاد؛ صبور خسرشاهی، حبیب؛ یزدانبخش، کامران؛ نویسنده مسئول : ملکیان، نازنین (۱۳۹۹). بررسی هوش اجتماعی در نوع ارتباطات مجازی و ارائه مدل ارتباطی کاربران شبکه های اجتماعی، مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره ۵۸، ص ۱۹۳-۲۱۹.
- شهبازیان خونیق، آرش؛ حسنی، امید (۱۳۹۶). تمایز دانشجویان با هوش اخلاقی بالا و پایین بر اساس هوش اجتماعی و رفتارهای پرخطر، اخلاق پزشکی، شماره ۴۲، ص ۳۶-۴۶.
- شیخ الاسلامی، علی ؛ خالق خواه، علی ؛ رضایی شریف، علی ؛ پیرقلی کیوی، معصومه (۱۳۹۸). رابطه بین هوش اجتماعی و خودکارآمدی با سبک حل مساله ی خلاق دانش آموزان، ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، شماره ۱، ص ۱۸۵-۲۰۹.
- طولایی، زینب؛ زارعی، مهتاب (۱۳۹۵). هوش اجتماعی، رفتار مدنی- تحصیلی و خودکارآمدی جمعی دانشجویان، فرهنگ در دانشگاه اسلامی، شماره ۲۰، صص ۳۴۱-۳۵۶.

- عنایتی، ترانه؛ عالی پور، علیرضا؛ توماج، عبدالرضا (۱۳۹۷). نقش هوشمندی سازی مدارس بر هوش اجتماعی، هوش معنوی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، شماره ۳۳، صص ۸۳-۹۸
- فلاحی، سارا و زمردی، سعیده و بزازیان، سعیده (۱۳۹۸) اثربخشی شفقت درمانی بر هوش اجتماعی و باورهای معرفت شناختی مردان مبتلا به اعتیاد شهر تهران، پنجمین کنفرانس ملی نوآوری های اخیر در روانشناسی، کاربردها و توانمندی سازی با محوریت روان درمانی، تهران
- قادری، علی و شاپورجانی، فائزه و شادمانی، فاطمه (۱۳۹۹). بررسی تاثیر کاربرد ادبیات نمایشی در تدریس بر هوش اجتماعی دانش آموزان دوره ابتدایی، ششمین همایش ملی پژوهش های نوین در حوزه زبان و ادبیات ایران، تهران.
- محرابی، علیرضا و غیائی، اعظم السادات و سبحانی شهری، صدیقه (۱۳۹۹). بررسی وضعیت هوش اجتماعی فرزندان بی سرپرست و بد سرپرست موسسه خیریه کوثر شهرستان گناباد، ششمین کنفرانس سراسری دانش و فناوری علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و روانشناسی ایران، تهران
- مهدوی نجم آبادی، زهرا؛ ارجمندنیا، علی اکبر؛ پوشنه، کامبیز؛ نویسنده مسئول : کدیور، پروین (۱۳۹۹). بررسی رابطه پردازش دیداری فضایی و حافظه فعال با خلاقیت و اضطراب ریاضی : نقش میانجی گری خودکارآمدی ریاضی و هوش اجتماعی، ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، شماره ۴، ص ۱-۳۴.
- نایب پور، ندا (۱۳۹۷). بررسی مقایسه ای رابطه صمیمت اجتماعی و هوش اجتماعی با مهارت های ارتباطی زنان شاغل و غیر شاغل، پژوهش های کاربردی در مشاوره، شماره ۱، صص ۳۵-۶۰
- وطن دوست، علی و علیرضایی، منصور (۱۳۹۹) مقایسه سلامت عمومی، امید به زندگی، هوش فرهنگی، هوش اجتماعی مردان و زنان مهاجر و ساکنین بومی منطقه چمستان، چهارمین کنفرانس بین المللی علوم انسانی، اجتماعی و سبک زندگی.
- Alsughayir, A. (2021). The effect of emotional intelligence on organizational commitment: Understanding the mediating role of job satisfaction. *Management Science Letters*, 11(4), 1309-1316.
- Brown, M. I., Ratajska, A., Hughes, S. L., Fishman, J. B., Huerta, E & Chabris, C. F. (2019). The social shapes test: A new measure of social intelligence, mentalizing, and theory of mind. *Personality and Individual Differences*, 143, 107-117.
- Ding, J. L & Shi, B. (2021). Analysis and Modeling of Enterprise Competitive Intelligence Based on Social Media User Comments. *Entrepreneurship Research Journal*, 1(ahead-of-print).
- Ghafoor, H., Nordbeck, P., Ritter, O., Pauli, P & Schulz, S. M. (2021). Can Religiosity and Social Support Explain Effects of Trait Emotional Intelligence on Health-Related Quality of Life: A Cross-Cultural Study. *Journal of Religion and Health*, 1-17.
- Hassan, A., Pinkwart, N & Shafi, M. (2021). Serious games to improve social and emotional intelligence in children with autism. *Entertainment Computing*, 100417.
- Job, X., Kirsch, L., Inard, S., Arnold, G & Auvray, M. (2019). Spatial perspective taking is related to social intelligence and attachment style. *Personality and Individual Differences*, 109726.
- Katou, A. A., Budhwar, P. S & Patel, C. (2020). A trilogy of organizational ambidexterity: Leader's social intelligence, employee work engagement and environmental changes. *Journal of Business Research*.
- Lee, J., Kralik, J. D & Jeong, J. (2018). A General Architecture for Social Intelligence in the Human Mind & Brain. *Procedia computer science*, 145, 747-756.
- Loflin, D. C & Barry, C. T. (2016). 'You can't sit with us': Gender and the differential roles of social intelligence and peer status in adolescent relational aggression. *Personality and Individual Differences*, 91, 22-26.

- Mariacher, N., Schlögl, S & „Monz, A. (2021). Investigating Perceptions of Social Intelligence in Simulated Human-Chatbot Interactions. In *Progresses in Artificial Intelligence and Neural Systems* (pp. 513-529). Springer, Singapore.
- McDonald, K. R & „Pearson, J. M. (2019). Cognitive bots and algorithmic humans: toward a shared understanding of social intelligence. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 29, 55-۶۲.
- Pauluzzo, R. (2021). The imitation game: building cultural intelligence as a social learning capability to boost SMEs' international performance. *Journal of Small Business and Enterprise Development*.
- Pinto, J. C., Faria, L & „do Céu Taveira, M. (2014). Social intelligence in Portuguese students: Differences according to the school grade. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 56-۶۲.
- Salavera, C., Usan, P & „Jarie, L. (2017). Emotional intelligence and social skills on self-efficacy in secondary education students. Are there gender differences?. *Journal of Adolescence*, 60, 39-46.
- Salguero, J. M., Fernández-Berrocal, P., Ruiz-Aranda, D., Castillo, R & „Palomera, R. (2021). Emotional intelligence and psychological and social adjustment in adolescence: The role of emotional perception.
- Sárkány, H., Forgács-Menyhért, M., Hajnal, A., Kövér, E & „Mangel, L. (2021). Two-level tumor board operation-based social intelligence that serves the quality of cancer treatment and the prevention of burnout phenomenon. *Orvosi Hetilap*, 162(9), 344-351.
- Seifollahi, N & „Eskandari, N. (2021). The role of emotional intelligence and social capital on students' academic satisfaction. *Social Capital Management*.
- Skura, M & „Świdarska, J. (2021). The role of teachers' emotional intelligence and social competences with special educational needs students. *European Journal of Special Needs Education*, 1-16.
- Zarifsanaiey, N., Mehrabi, Z., Kashefian-Naeeni, S & „Mustapha, R. (2022). The effects of digital storytelling with group discussion on social and emotional intelligence among female elementary school students. *Cogent Psychology*, 9(1), 2004872.
- Lowman, R. L. (2022). Social abilities: Social and emotional intelligence.
- Hassani, A & „Mosconi, E. (2022). Social media analytics, competitive intelligence, and dynamic capabilities in manufacturing SMEs. *Technological Forecasting and Social Change*, ۱۷۵, ۱۲۱۴۱۶.
- Tyaningsih, R. Y., Arjudin, A & „Salsabila, N. H. (2022). Mathematical Communication Skills in Solving Limit and Continuity Problems: Reviewed from Intra-and-Interpersonal Intelligence. *Indonesian Journal of Science and Mathematics Education*, 5(1), 29-42.
- Madallah, Z. T. (2022). Demographic Characteristics and Emotional Intelligence among elementary school teachers in Mosul City. *Mosul Journal of Nursing*, 10(1), 104-110.
- Ma, J., Zeng, Z & „Fang, K. (2022). Emotionally savvy employees fail to enact emotional intelligence when ostracized. *Personality and Individual Differences*, 185, 111250.
- Dhimolea, T. K., Kaplan-Rakowski, R & „Lin, L. (2022). Supporting Social and Emotional Well-Being with Artificial Intelligence. In *Bridging Human Intelligence and Artificial Intelligence* (pp. 125-138). Springer, Cham.
- Benefo, E. O., Tingler, A., White, M., Cover, J., Torres, L., Broussard, C & ... „Patra, D. (2022). Ethical, legal, social, and economic (ELSE) implications of artificial intelligence at a global level: a scientometrics approach. *AI and Ethics*, 1-16.
- Pienimaa, A., Haavisto, E & „Talman, K. (2022). Emotional Intelligence Instruments Used in Health Care Education. *Journal of Nursing Education*, 61(1), 6-11.

- Bokhari, S. A. A & ,Myeong, S. (2022). Use of Artificial Intelligence in Smart Cities for Smart Decision-Making: A Social Innovation Perspective. *Sustainability*, 14(2), 620.
- Kurdi, S. F & ,Hamdy, N. A. (2022). Emotional Intelligence: What do we know and what is new? A Review. *Minia Journal of Medical Research*, 363-370.
- Williamson, A. J., Battisti, M & ,Pollack, J. M. (2022). Capturing passion expressed in text with artificial intelligence (AI): Affective passion waned, and identity centrality was sustained in social ventures. *Journal of Business Venturing Insights*, 17, e00295.